E-mail kulturredaktionen: knutc@algonet.se

Kulturredaktör: Knut Carlqvist

Kulturhuvudstaden har inga vänner

Förberedelserna inför kulturhuvudstadsåret genomförs i tilltagande uppförsbacke, konstaterar krönikören.

Det ska fan vara Europas kulturhuvudstad i det här landet. Ju närmare årsskiftet vi kommer, desto virulentare blir attackerna på *Stockholm '98, Europas Kulturhuvudstad.*

Krönika

Givetvis. Projektet strider mot vår nationella överideologi. Oavsett vad den överarbetade projektledningen vid Kungsträdgården gör kommer den att motarbetas av grälsjuka kulturdebattörer, en kulturminister med en världsbild som är en tempererad version av de Röda Khmerernas och en landsortsbefolkning som väntar på Le Pen. Här i landet kanske vi inte osäkrar vår revolver när vi hör ordet kultur. Däremot inför ordet Stockholmskultur.

Säg orden *Stockholm '98, Europas Kulturhuvudstad* utanför Östermalm. Landets tummar trevar på revolverns säkring, men värre är vad pekfingrarna har för sig. Debatten om kulturhuvudstadsåret kan på grund av de ideologiskt betingade reflexerna inte ens ta sig förbi de staplade fula orden Stockholm, Europa, kultur och huvudstad innan det smäller på debattsidor och i kulturkanaler. Vad spelar det för roll vad K98 sedan uträttar! Det är kanske inte ens möjligt att uttala siffrorna 98 utan att dra på sig skott. *Nittioåtta* ligger i framtiden och låter nästan lika illa som år 2000.

Det förflutnas utopi

Framtiden är intecknad av onda kommersiella krafter, den svenska överideologins utopi ligger i det förflutna. Framtiden är ett fientligt land som tillhör transnationella företag, PR-byråer och galna vetenskapsmän. '98 låter nästan som X2000, ett lyxtåg som som skrämmer de sista fritt betande kossorna (gröna) och fraktar direktörer till överregionala resmål, när de borde stannat hemma och skapat självförsörjande lokalsamhällen. Att *Stockholm* är ett ord som får adrenalinkörtlarna att flöda behöver inte förklaras. *Europa* är rena bomben i körtelsystemet. Värst av alla fula ord är ändå *huvudstad.* Vilken mardröm för Marita Ulvskog att överta ett kulturhuvudstadsår som gökunge i boet samtidigt med regeringsmakten!

1998 skall bli kulturens år i *hela* Sverige. Stockholm kommer då att vara Europas kulturhuvudstad. För att öka samspelet i kulturlivet *mellan landets delar och huvudstaden* kommer en särskild satsning att göras på kulturen i *hela* landet det året.

Så löd de famösa orden i kulturdepartementets årsberättelse 1995. Satsen om kulturhuvudstaden är insmugen mellan två politiskt korrekta meningar för att inte stöta i ögonen. Kanske var inramningen tänkt som en slags dimridå för att mildra medgivandet om att kulturhuvudstadsåret trots den nya kulturministerns tillträde måste genomföras, om än med tungt hjärta.

Läser man istället raderna bokstavligt så står det att det ska göras en *särskild* satsning på kulturen ute i landet, men inget om en särskild satsning på Stockholm. Givetvis har dessa ord nu vänts mot kulturministern. Hon har inte satsat nog utanför Stockholms tullar. Sluta dalta med Stockholm, utropar en insändare i en dagstidning. Den tolkade väl stämningen som byggs upp gentemot K98. Den svenska överideologin tolererar inte längre en institution som en huvudstad, det är den springande punkten. Skälen är flera. Ett är ökad regional patriotism. Nationalstatens upplösning ökar motsättningarna mellan landsändarna.

> *Säg orden "Stockholm '98, Europas Kulturhuvudstad" utanför Östermalm. Landets tummar trevar på revolverns säkring.*

Samtidigt bedriver staten en ständigt stegrad regional omfördelningspolitik som ställer landsändarnas befolkningar mot varann. Där stockholmare ser en parasitär glesbygd som plundrar dem på skattemiljarder, ser glesbygden Stockholm som utsugaren som inte ger tillbaka tillräckligt mycket i allmosor. Medan det byggs en Golden Gate-bro i tassemarken där uppe för stockholmarnas pengar, får huvudstadsborna själva tigga Robin Hood, staten, om att få tillbaka litet till sina tunnlar. Landsbygden indigneras över anslagen till vad som en gång var nationella kulturinstitutioner i huvudstaden. De ses som subventioner till dekadenta stockholmares överklassnöjen, betalade med Norrlands vattenkraft och skog.

Till regionaliseringen av medvetandena kommer så överideologin som strävar mot ökad jämlikhet på alla områden. Det får inte finnas finare kultur i huvudstaden. Kulturen ska spridas jämnt över riket. Förra årets kulturutredning uttryckte denna tanke på varenda rad: montera ner Stockholm, satsa så långt ut från centra som möjligt. Till och med länshuvudstäderna var suspekta och borde avstå från resurser för att gå ut och skapa barfotakultur så långt ut i periferin som möjligt.

Stackars kulturhuvudstad! Var ska den finna sina vänner!

LARS FIMMERSTAD

Är kvinnor verkligen dummare?

En elefant i en porslinsbutik är rätt underhållande, anser Per-Olof Bolander, men var gör man av skärvorna?

I *Superhjärnornas kamp* får Gunnar Adler-Karlsson fram genom intelligensforskningen, sociobiologin och kulturdebatten, frustande av indignation och entusiasm. Resultatet är drygt 300 sidor mer eller mindre värdefulla forskningsrön, blandade med professorns egna infall, tolkningar och polemiska påhopp, utmynnande i en typiskt djärv teori om mänsklighetens historiska och framtida utveckling.

Saklitteratur

Gunnar Adler-Karlsson
Superhjärnornas kamp
Om intelligensens roll i samhället
Fischer & Co, 1997

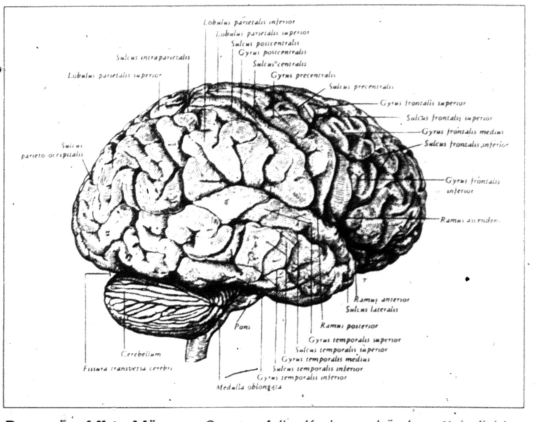

Den mänskliga hjärnan. *Gunnar Adler-Karlsson hävdar att individer, men även raser och kön, är olika väl utrustade med grå substans. (Ur Einar Turén, Anatomi III)*

Intelligensen står i fokus. Adler-Karlsson hävdar med hänvisning till moderna forskningsresultat att intelligensen är ojämnt fördelad mellan individer, men även mellan raser och mellan könen. Skillnaderna i intelligens är huvudsakligen biologiskt betingade och kan inte förklaras eller kompenseras av kulturella faktorer. I det moderna samhället är intelligensen av avgörande betydelse för individens maktposition. Intelligensen är vårt öde och samtidigt nyckeln till samhällets ursprung.

Denna hierarkiska ordning, som verkar omöjlig att reformera eller revolutionera bort, härleder Adler-Karlsson till intelligensens ojämna fördelning. Någon gång i urtiden kom en kognitivt privilegierad, luden förfader på tricket att plocka ner svåråtkomlig frukt med en pinne. Därefter har de extra smarta haft ett försprång och ett övertag i kampen för överlevnad och livets goda. Författaren hedrar denne föregångare genom att kalla den nedärvda förmågan till kreativt tänkande för apkäppsgenen.

Konkurrens med intelligens

Intelligensen är ett vapen i kampen individer emellan men i lika hög grad en faktor i konkurrensen mellan företag och nationer. Adler-Karlsson beskriver globaliseringen som intelligensens mobilisering och internationalisering. Anförda av de ledare författaren tidigare identifierat som adrenalinstinna hannar strider ett antal superhjärnor om globala resurser, marknadsandelar och politisk dominans. I denna knivskarpa konkurrens vinner den hanne som har den största kollektiva apkäppsgenen att vifta med.

Det gäller således att rekrytera den bästa intelligensen, utan hänsyn till tidigare betydelsefulla faktorer som börd, ras och kön. Den fulländade meritokratin uppstår, på gott och ont. Den intelligente blir alltför värdefull för att stoppas i karriären av fördomar och snobbism. I stället uppkommer ett intelligensens klassamhälle där de underbegåvades människovärde kan ifrågasättas. Eventuella skillnader mellan olika grupper kommer också att avslöjas av den obarmhärtiga IQ-skiktningen. Kvoteringar i jämlikhetens namn har superhjärnorna inte råd med.

Adler-Karlsson hoppas att den globala, kapitalistiska superhjärna som i enlighet med den biologiskt bestämda människonaturen tar gestalt skall vara kapabel till empati med de IQ-fattiga samt att dessa skall acceptera sin lott. En förutsättning är ett ökat medvetande om intelligensens roll och dess ojämna fördelning och ett farväl till det falska och destruktiva jämlikhetsideal som heligförklarats av de politiska och kulturella eliterna.

> *Lika vass som Adler-Karlsson brukar vara när han gjuter liv i någon allvarstyngd debattpanel, lika tröttsamt irriterande blir hans later i det längre formatet.*

Gunnar Adler-Karlsson ser sin bok som ett bidrag därtill. Att intentionerna är goda och hedervärda behöver inte betvivlas. Men *Superhjärnornas kamp* är både till form och innehåll en problematisk och bristfällig bok. Adler-Karlsson utgår delvis från samma forskning som anfördes av Charles Murray och Richard Herrnstein i den omstridda *The Bell Curve* (1994), vars innehåll och mottagande han redovisar. Som i förlagan kombineras i *Superhjärnornas kamp* en relevant diskussion om meritokratins baksida med en svårförståelig iver att rangordna rasers naturliga intelligens. Kontroversen kommer som ett brev på posten, till förfäg för resonemanget.

Adler-Karlsson har rätt i att kritikstormen mot *The Bell Curve* i stort var skandalöst ohederlig och infam och att mottagandet var typiskt för behandlingen av all forskning som avviker från den kulturella förklaringsmodellen. Alltsedan Margaret Mead kom hem från Samoa med en grundfalsk berättelse om ett primitivt harmoniskt samhälle där sexualiteten var fri, har miljön haft tolkningsföreträde framför arvet, i synnerhet sedan nazismen dragit med sig allt med smak av rasbiologi i fallet.

Biologisterna har varit mobbade, javisst. Men har de därför hela sanningen? För fritänkare som är vana att stå mot etablissemanget måste det vara psykologiskt frestande att anta det. Kanske är det därför Herrnstein och Murray, och i deras efterföljd Adler-Karlsson, trots pliktskyldiga reservationer så trosvisst torgför åsikten att svarta från födseln genomsnittligt är mindre intelligenta än vita, som i sin tur distanseras i IQ av judarna. Trots att det finns kulturella förklaringar till de uppmätta skillnaderna som inte kunnat elimineras.

Stilistiska egenheter

Författarens stilistiska egenheter gör att *Superhjärnornas kamp* kan liknas vid en svensk buskisversion av *The Bell Curve.* Lustigheter, medvetna överdrifter och en evig pajkastning mot framför allt DN:s kulturredaktion bidrar tyvärr till att skymma bokens seriösa poänger. Lika stimulerande och vass som Adler-Karlsson brukar vara när han gjuter liv i någon allvarstyngd och ekonomdominerad debattpanel, lika tröttsamt irriterande blir hans later i det längre formatet. Hård redigering hade hjälpt men förlaget vill sälja på det tv-mässigt utmanande och pladdriga och trycker "Är kvinnor dummare?" i fetstil på omslaget.

För Adler-Karlsson kan sådan kritik säkert verka elitistisk och ovidkommande. I flera avseenden en beundransvärd realist hör han likväl till den troskyldiga skara, som tror att problem kan lösas genom att man talar öppet om dem utan hänsyn till dekorum eller sårade känslor. Accepterar man därmot, att det är av betydelse inte bara vad som sägs utan hur det sägs, kan man befara att *Superhjärnornas Kamp* gör författarens förhoppningar mer skada än nytta.

PER-OLOF BOLANDER